ABDULLAH BİN ZEYD (radıyallahü anh)

Ezân-ı Muhammediyye'nin okunuşunu rüyasında görüp haber vermesinden dolayı "Sâhibü'l-ezân" adı ile meşhûr olan sahâbî. Adı, Abdullah bin Zeyd bin Abd-i Rabbih bin Sa'lebe bin Zeyd bin Haris bin Hazrec el-Ensârî'dir. Ebû Muhammed el-Medenî adı ile künyelenmiştir. Medîneli müslümanların Hazrec koluna mensûbtur. Akabe bî'atinde bulunarak Resûlullah'a (aleyhisselâm) îmân edip müslüman olmakla şereflenmiştir. Hicretin ikinci yılında (m. 624) yapılan Bedir muharebesine iştirâk etmiş ve diğer bütün harplere katılarak, büyük kahramanlıklar göstermiştir. Mekke'nin fethinde müslümanlar Mekke'ye girdikleri zaman, Hazrec kabilesinin Hârisoğulları kolunun bayrağını Hazreti Abdullah bin Zeyd taşıyordu.

Hicretin dokuzuncu (m. 631) senesinde, Resûlullah (aleyhisselâm) ile beraber Veda Haccı'nda bulundu. Bu hac

esnasında elinde bulunan bütün mallarını, hayvanlarını, fakîrlere sadaka olarak dağıttı. Kendisine sadece bir kısrak alıkoymuştu. Cömertliği o kadar çoktu ki, kendisi, sıkıntı ve zarûret içinde yaşamayı tercih eder, mallarını Allah yolunda harcardı. Hazreti Abdullah’ın arazisi pek azdı. Orada hayvanlarını besliyordu. Fakat çok kerre, beslediği hayvanlarını da fakîrlere dağıtır, sadaka verirdi.

Hazreti Abdullah bin Zeyd’in Muhammed adında bir oğlu olup, Peygamberimiz zamanında doğdu. Kendisinin, Uhud harbinde şehîd olduğunu bildiren raviler var ise de, bu haber kat’î değildir. O, hicretin 22. (m. 644) yılında 64 yaşında iken vefât etti. Cenâze namazını halife Hazreti Osman kıldırdı.

Hazreti Abdullah bin Zeyd, Resûlullah (aleyhisselâm) efendimizden “Ezan” ile ilgili hadîs-i şerîfi rivâyet etmekle meşhûrdur. İmâm-ı Buhârî ve İmam-ı Tirmizî’ye göre kendisinden yalnız bir ezan hadîs-i şerîfi rivâyet edilmiştir. Fakat hadîs imamı İbn-i Hacer-i Askalanî, 6 veya 7 hadîs-i şerîfin kendisinden rivâyet edildiğini bildirmiştir. Ezan ile ilgili hadîs-i şerîf hakkında bildirilen rivâyetler değişik olmakla beraber hepsinde bildirilen hüküm aynı olmuştur.

Ezan okumak, hicretin birinci senesinde (m. 623) Medine’de başladı. Bundan önce, namaz vakitlerinde yalnız (Essalâtü Câmi’a) denilirdi. Hicretin birinci senesinde, Resûlullah (aleyhisselâm), Eshâb-ı kirama sordu. Kimisi, namaz vakitlerini bildirmek için, Nasârâ gibi Nâkûs, yani çan çalalım dedi kimisi, Yahudiler gibi boru çalınsın dedi kimisi de namaz vakti ateş yakıp yukarı kaldıralım dedi. Resûlullah, bunları kabûl etmedi.

Abdullah bin Zeyd bin Sa’lebe (radıyallahü anh) ve Hazreti Ömer rüyada ezan okunmasını gördüler. Abdullah bin Zeyd (radıyallahü anh) Resûlullah’a (aleyhisselâm) gelip rüyasını anlattı:

Yeşil bir şal ve peştamal bağlamış, eline çan almış bir kişi gördüm. Ona sordum: “Elindeki çanı satar mısın?” “Ne yapacaksın?” dedi. Namaz vakitlerini bildirmek için çalacağım” deyince o zat dedi ki: “Ben sana daha hayırlısını tarifedeyim.”

Kıbleye karşı durdu ve yüksek sesle “Ezân”ın mübârek kelimelerini okudu. Biraz durduktan sonra, aynı kelimeleri tekrar ederek sonuna doğru “Kad Kâmetis salâtü” cümlesini ilâve etti”

Bunun üzerine, Resûlullah efendimiz buyurdular ki: “Rüya haktır. O kelimeleri Bilâl’e öğret, okusun!”

Hazreti Bilâl de, mescid-i şerîfin yakınında bulunan yüksek bir dama çıkarak, ilk ezanı öğretilen kelimelerle okudu.

Hazreti Ömer, ezan sesini işitince koşa koşa Resûlullah efendimizin huzûruna geldi. Hazreti Bilâl’ın söylediği kelimeleri aynen rüyasında gördüğünü arz etti. O gece, Eshâb-ı kiramdan bir kısmı da aynı rüyayı görmüşlerdi. İşte bu sırada Cuma sûresi 9. âyet-i kerîmesi nâzil olmuş, böylece ezan, vahiy ile de bildirilmiş oldu. İşte o günden itibâren, her namaz vakti ezan okunması sünnet oldu.

Buyurdular ki: “Dünyada olup ta âhıret hayatı yaşıyan insan se’âdet içindedir. Bir insan yaşadığı müddetçe Allahı hatırından çıkarmayıp, O’na hep yalvarırsa ahirette merhametine sebeb olur. Böylece âhıret hayatı yaşamış olur.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-ı İbn-i Sa’d cild-1, sh. 247

2) El-İsâbe cild-2, sh. 312

3) El-İstiâb cild-2, sh. 311

4) Müsned-i Ahmed bin Hanbel cild-4, sh. 43

5) Sünen-i Dârimî cild-1, sh. 268

6) Tehzîb-üt-tehzîb cild-5, sh. 223

7) Nasb-ür-râye cild-1, sh. 265 vd.

8) Medâric-ün-nübüvve cild-2, sh. 99

9) Sahîh-i Buhârî cild-1, sh. 150

10) Sahîh-i Müslim cild-2, sh. 3

11) Sünen-i Ebû Dâvud cild-1, sh. 116

12) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye sh. 173